

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 Олександр ЖИЛЬЦОВ

« 01 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лінгвістична експертологія: Мовні експертизи

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня другого (магістерського)
спеціалізації 035.01 Українська мова та література освітньої
програми 035.01.01 Українська мова та література

Київ – 2023

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій Жильцов

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Лінгвістична експертологія:
Мовні експертизи

для студентів

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.01 Українська мова та література
Освітньої програми 035.01.01 Українська мова та література
Освітнього рівня другого (магістерського)

Київ – 2023

Розробники:

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Викладачі:

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Робочу програму розглянуто й затверджено на засіданні
кафедри української мови _____

Протокол від 02.02.2023 № 2

Завідувач кафедри _____ (Михайло Вінтонів)

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) _____ (ініціали, прізвище)

Робочу програму перевірено
_____ 2023 р.

Заступник директора/декана _____ (Світлана Горобець)
Пролонговано:

на 2023/2024 н. р. _____ (Вінтонів М. О.) 30.09.2023, протокол 9

— (підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____. «__»__20__р., протокол №

— (підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____. «__»__20__р., протокол №

— (підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____. «__»__20__р., протокол №

— (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Лінгвістична експертологія	
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>9 / 270</i>
Курс	<i>2</i>
Семестр	<i>3-4</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>4</i>
Обсяг кредитів	<i>9</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>270</i>
Аудиторні	<i>72</i>
Модульний контроль	<i>18</i>
Семестровий контроль	<i>30</i>
Самостійна робота	<i>150</i>
Форма семестрового контролю	<i>Іспит</i>

Змістовий модуль 3. Мовні експертизи.

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>2/ 60</i>
Курс	<i>2</i>
Семестр	<i>4</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	
Обсяг кредитів	<i>2</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>
Аудиторні	<i>16</i>
Модульний контроль	<i>4</i>
Семестровий контроль	<i>7</i>
Самостійна робота	<i>33</i>
Форма семестрового контролю	<i>Іспит</i>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Мовні експертизи»: поглибити знання студентів про мовну експертизу як спеціальну сферу прикладного застосування фахової компетенції.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Мовні експертизи» є:

- визначити коло основних проблем лінгвістичної експертизи як соціальної сфери експертної діяльності;
- сформулювати системні уявлення про основні напрями здійснення фахової лінгвістичної експертизи;
- поглибити фахову компетенцію лінгвістів щодо функціонального й стилістичного ресурсу української мови в процесі вирішення експертних завдань;
- сформулювати професійні вміння щодо аргументованої оцінки письмового і усного тексту як предмету лінгвістичної експертизи.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування граматичних тренінгів, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань із проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9 (загальні компетентності); ФК-4, ФК-6, ФК-7, ФК-11 (спеціальні (фахові предметні) компетентності).

ЗК-1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово,

ЗК-2 Здатність бути критичним і самокритичним,

ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.,

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми,

ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.,

ЗК-6 Здатність спілкуватися іноземною мовою,

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.,

ЗК-8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.,

ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ФК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.,

ФК-6 Здатність застосовувати поглиблені знання з української мови і літератури для вирішення професійних завдань,

ФК-7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі досліджень з української філології,

ФК-11 Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів, зокрема перекладних

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Мовні експертизи», студенти повинні мати такі *програмні результати навчання*: ПРН-3-1, ПРН-3-1, (знання та розуміння); ПРНУ-2, ПРНУ-4, ПРНУ-

7, ПРНУ-8, ПРНУ-9, ПРНУ-10, ПРНУ-11, (*застосування знань та розуміння*), ПРН-С-1, ПРН-С-3, ПРН-С-4 (*формування суджень*).

ПРН-3-1 Демонструвати знання в галузі гуманітарних наук, застосовувати їхні методи в різних видах професійної діяльності,

ПРН-3-2 Виявляти знання і розуміння мовознавчих та літературознавчих дисциплін у синхронії та діахронії. ,

ПРНУ-2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.,

ПРНУ-4 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня,

ПРНУ-7 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації,

ПРНУ-8 Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів,

ПРНУ-9 Дотримуватися правил академічної доброчесності.,

ПРНУ-10 Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.,

ПРНУ-11 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу,

ПРН-С-1 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування,

ПРН-С-3 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються,

ПРН-С-4 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних..

III. Структура навчальної дисципліни

Тематичне планування навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					МК
		л	пр.	сем.	семестр. контроль	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Семестр 4 Змістовий модуль 1. Типологія експертиз							
Тема 1. Експертне знання та експертна діяльність як репрезентація фахової компетенції	14	2	2		2	8	
Тема 2. Різновиди лінгвістичної експертизи	16	2	2		2	8	2
Разом за модулем	30	4	4		4	16	2
Семестр 4 Змістовий модуль 2. Експертиза усної й писемної комунікації							
Тема 1. Лінгвістична експертиза в усній та писемній комунікації	16	2	2		2	8	2
Тема 2. Метамова експертного висновку	14	2	2		1	9	
Разом за модулем	30	4	4		3	17	2
Всього	60	8	8		7	33	4

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Типологія експертиз

Тема 1. Експертне знання та експертна діяльність як репрезентація фахової компетенції
Вступ. Категорії «експертне знання» та «експертна діяльність» в сучасній гуманітаристиці.
Специфіка лінгвістичної експертизи. Лінгвістична експертиза в Україні та світі.

Ключові слова: експертиза, фахові компетенції.

Рекомендована література:

Основна: 1–5, 7, 12.

Додаткова: 1, 2, 3.

Тема 2. Різновиди лінгвістичної експертизи

Аналіз критеріїв відповідності експертної діяльності законодавчим нормам. Особливості фахової експертизи, вимоги до неї в законодавчих актах і судовій практиці.

Різновиди лінгвістичної експертизи в множинності комунікативних ситуацій: лінгвістична експертиза на захист честі й гідності людини, у сфері фінансів, банківської

діяльності, криміналістики та ін. Лінгвістична аргументація та фактологія в цих типах експертизи.

Ключові слова: Лінгвістична експертиза, комунікативна діяльність.

Рекомендована література:

Основна: 1–5, 8, 10.

Додаткова: 1, 2.

Змістовий модуль 2. Експертиза усної й писемної комунікації

Тема 1. Лінгвістична експертиза в усній та писемній комунікації

Типологія експертиз в процесуально-юридичному аспекті», «Фактологічна база різних типів лінгвістичних експертиз».

Ключові слова: типологія, процесуально-юридичний аспект.

Рекомендована література:

Основна: 1–5, 8, 13.

Додаткова: 1, 2.

Тема 2. Метамова експертного висновку

Характеристика особливостей усної та писемної комунікації та їхній вплив на характер експертизи, її аргументацію. Критерії повноти і доведеності в лінгвістичній експертизі.

Ключові слова: експертиза аргументація, комунікація.

Рекомендована література:

Основна: 1–5.

Додаткова: 2, 3.

V. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом			59		59
Максимальна кількість балів:				108	
Розрахунок коефіцієнта:				$108 / 15 = 7,2$	

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА

VI.1. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль I. Типологія експертиз

Опрацювати наведені статті (5 б)

1. Ажнюк Л.В. Лінгвістична експертиза : статус і методологічні презумпції *Мовознавство* : Науково-теоретичний журнал . №5. 2012 . С. 47-64.
2. Експертизи у судовій практиці. Київ : «Юрінком-Інтер», 2005.

Змістовий модуль 2. Метамова експертного висновку (5 б)

Опрацювати наведені статті (5 б)

1. Лінгвістика впливу : [Монографія] / В.В. Різун, Н.Ф. Неппйвода. В.М. Корнсев. Київ, 2005.
2. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика. Сімферополь, 2003

Види самостійної роботи:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- самостійна підготовка окремих тем;
- виконання індивідуальних завдань;
- систематика вивченого матеріалу перед модульним контролем.

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Функційна граматики та функційний синтаксис» оцінюється за наступними параметрами:

5 балів (за одну статтю) – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу опрацьовано наукову літературу. Виділено головну думку. Студент самостійно працює з науковою літературою; оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію.

4 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати; не працює з науковими і навчальними джерелами.

VI.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за **модульну контрольну роботу** (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюємо в системі "Мудл".

Модульний контроль здійснюємо після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт

Модульні контрольні роботи студенти виконують на платформі "Мудл" у формі тестів. Один варіант містить 13 запитань. 12 запитань оцінено по 2 бали за кожну правильну відповідь (максимальна оцінка 24 б) і одне запитання оцінено на 1 бал за правильну відповідь (максимальна оцінка 1 б). Всього 25 балів.

VII.3. Навчально-методична картка дисципліни

«Мовні експертизи»

Разом: 60 год. лекції – 8 годин, практичні заняття - 8 годин, самостійна робота – 33 годин, модульний контроль – 4 годин, семестровий контроль – 7 годин.

	4 семестр	
Тиждень	1-2	3-4
Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2
Назва Модуля	<i>Типологія експертиз</i>	<i>Експертиза усної й писемної комунікації</i>
Кількість балів за модуль	59 балів	59 балів

Лекції	Лекція 1	Лекція 2	Лекція 3	Лекція 4
Години	2 год.	2 год.	2 год.	2 год.
Теми Лекцій	Експертне знання та експертна діяльність як репрезентація фахової компетенції (1 б)	Різновиди лінгвістичної експертизи (1б)	Лінгвістична експертиза в усній та писемній комунікації (1б)	Метамова експертного висновку (1 б)
Теми практичних	Експертне знання та експертна діяльність як репрезентація фахової компетенції (1 б+10б)	Різновиди лінгвістичної експертизи (1б+10б)	Лінгвістична експертиза в усній та писемній комунікації (1б+10б)	Метамова експертного висновку (1 б+10б)
Самостійна Робота	2*5=10 балів		2*5=10 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Іспит			

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із дисципліни "Лінгвістична експертологія" здійснюватиметься з урахуванням компонентів чотирьох дисциплін: «Юридично-лінгвістичні експертизи», «Мовні експертизи», «Психолінгвістика», «Психолінгвістичні експертизи». Контроль проводитиметься комплексно: одне завдання з дисципліни «Юридично-лінгвістичні експертизи» (10 б.), одне завдання – «Мовні експертизи» (10 б.), одне завдання – «Психолінгвістика» (10 б.), одне завдання – «Психолінгвістичні експертизи» (10 б.). Відповідно чотири завдання – 40 балів. До складання екзамену допускаються студенти, які активно відпрацювали всі семінарські заняття, написали всі модульні контрольні роботи та виконали блок самостійної роботи.

Критерії оцінювання теоретичного питання (максимальна кількість балів: 10)

Значення оцінки	Оцінка за п'ятнадцятибальною шкалою
Відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками	9-10 балів
Достатньо високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	8 балів
Загалом добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	7 балів
Посередній рівень знань із значною кількістю недоліків.	5-6 балів
Мінімально можливий допустимий рівень знань	4 бали
Недостатній рівень знань із значною кількістю помилок	1-3 бали

VIII. Рекомендована література

Базова

1. Ажнюк Л.В. Лінгвістична експертиза : статус і методологічні презумпції *Мовознавство* : Науково-теоретичний журнал. №5. 2012 . С. 47-64.
2. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія : [Навчальний посібник]. - Київ : Стилос, 2004.
3. Експертизи у судовій практиці. Київ : «Юрінком-Інтер», 2005.
4. Клименко Н.І. Судова експертологія : [Навчальний посібник]. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2007.
5. Кубко В.П. Документна лінгвістика : Конспект лекцій В.П. Кубко. Одеса : ОНПУ, 2009.
6. Литвин Т.В. Можливості судово-ліній вистичної експертизи на початку ХХІ ст. *Право України*. 2001. № 1. С. 110–114.
7. Лінгвістика впливу : [Монографія] / В.В. Різун, Н.Ф. Неппйвода. В.М. Корнєв. Київ, 2005.
8. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов / за ред. Л.І. Шевченко. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014.
9. Шевченко Л.І. Інтелектуальна еволюція української літературної мови : теорія аналізу : [Монографія]. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001.

Додаткова

1. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження / А. Гірник, А. Бобро. – К., 2003. 226 с.
2. Ковалевська Т.Ю. Сугестивні технології прогнозованого сприйняття / Т. Ковалевська // Стиль і текст: наукове видання / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Ін-т журналістики. – Київ, 2005. – Вип. 6. – С 32–43.

ІХ. Інформаційні ресурси

<http://uk.wikipedia.org>;

<http://books.google.com/?hl=EN>